

*Zorka Moslavac, knjižničarka
Josip Strija, prof. i dipl. knjižničar*

Knjižnica Gimnazije Petra Preradovića Virovitica

Uz osnutak Gimnazije vezan je i početak rada knjižnice u sklopu škole. Zanimljivo je napomenuti kako se u pregledanim dokumentima nigdje u opisu zgrade ne spominje prostor za knjižnicu. 1918. godine knjižnica je prvi puta spomenuta u Službenom glasniku hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, kao začetak informacijskoga sjedišta u Gimnaziji.

Dokumentacije koja izravno progovara o razvoju i uređenju knjižnice nema, ali podaci vezani uz fondove knjižnice najčešće se mogu pronaći u Izvještajima ili Godišnjim izvješćima Gimnazije. Prvi takav dostupan izvještaj koji progovara o knjižnici potječe iz 1935. godine. Knjižnica je ovdje spomenuta u Izvještaju o stanju kabineta i biblioteka, a kao najzanimljivije treba istaknuti spomenutu podjelu na fondove učiteljske i učeničke knjižnice gdje su i jedna i druga imale svojega knjižničara. Ostale informacije vrlo šturo donose statističke podatke o broju jedinica kupljene građe, kao i njezinoj vrijednosti te konačnom broju svezaka na kraju godine. Izvještaji su kroz godine nastavljali donositi statističke podatke o nabavljenoj građi, a kao posebnost se može istaknuti „Fond učeničke knjižnice“ iz 1939. godine kojemu je uloga bila prikupiti novčana sredstva za učeničku knjižnicu. Fond je osnovan „raspisom Ministarstva prosvjete IV br. 11215 od 11. VIII. 1939“, a te je iste godine brojio 2959 svezaka.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata knjižnica je velikim dijelom bila uništena. O tome svjedoči i usporedba stanja učeničkog knjižnog fonda iz 1939. (2959 svezaka) sa novim stanjem iz 1947. (1270 svezaka). Humanitarnim radom i prikupljanjem građe fond je povećan tako da se slobodno može zaključiti kako je broj svezaka bio i manji od broja na kraju školske godine.

Kako se knjižnica razvijala zajedno sa Gimnazijom, točnije s njezinim programom i pod njezinim ravnanjem, treba spomenuti i godinu 1954. kada se reformom školstva prva četiri razreda pripajaju osmogodišnjoj školi, a Gimnaziji ostaju samo četiri viša razreda, kako je ustrojena i danas.

Idući izvještaj koji donosi određene podatke o knjižnici je iz 1963. u kojemu osim već tradicionalnih podataka vezanih uz fondove saznajemo i druge podatke značajne za rad knjižnice kao i njezine probleme. Po prvi puta iznose se statistički podaci o čitanosti knjiga (prosječno 4 knjige po učeniku) te podaci o stručnoj knjižničnoj djelatnosti vezanoj uz adecedni i stručni katalog građe kao i o kartoteci učenika. Posebno ovdje treba istaknuti i naglašeni prikaz sve obimnije nabave knjižne građe kao i pojavu problema smještaja iste jer „sve više se osjeća da je sadašnja prostorija za knjižnicu premalena, a čim prilike to dopuste, treba uz nju urediti i posebnu čitaonicu.“

Knjižničarka Zorka Moslavac

U školskoj čitaonici učenicima je dostupan i internet

Sedamdesetih godina problem prostora se djelomično rješava pa knjižnica dobiva prostor nekadašnjeg tajništva škole, uz knjižnicu, u kojem se obavlja rad s korisnicima i stručni rad knjižničara. 1978. godine, Gimnazija, Ekonomska škola, Tehnička i Industrijsko-obrtnička škola integriraju se u Centar za odgoj i usmjereno obrazovanje, a knjižnice navedenih škola spajaju se u jednu sa svojim fondom i djelatnicima, a deset godina kasnije, 1988. godine, knjižnici je pridružena još jedna prostorija koja je služila kao čitaonica i povremeno učionica.

Devedesete godine predstavljaju najburnije razdoblje kako za Gimnaziju, tako i za knjižnicu. 1991. godine reformom školstva ukida se Centar za odgoj i usmjereno obrazovanje i nastaju četiri srednje škole u Virovitici - Gimnazija, Strukovna škola, Industrijsko-obrtnička i Tehnička škola. Knjižni fond dijeli se prema kriterijima dogovorenim na sastancima ravnatelja tako da svaka školska knjižnica preuzima svoj knjižni fond nastao do integracije 1978. Stručna literatura pripala je odgovorajućoj školi, a beletristika kupljena u Centru dijelila se na četiri jednaka dijela. Knjižnice Gimnazije i Strukovne škole nastavljaju raditi u istom prostoru gimnazijske zgrade, ali su fondovi fizički odijeljeni pa se i knjige inventara posebno vode za svaku školu. Svaka od škola imala je svog knjižničara.

Već se 1993. knjižnica Gimnazije definira kroz moderna shvaćanja knjižnične i informacijske djelatnosti kao „kulturno i informacijsko središte u kojem se skuplja, obrađuje i daje na korištenje bibliotečno-informacijska građa.“ U skladu s takvim razmišljanjem, knjižnica širi svoje djelatnosti od centra stručne obrade građe i ostalih stručnih djelatnosti te širi svoja područja na kulturu, organizirajući različite događaje i postavljajući tematske izložbe.

Posao razdvajanja fondova dovršen je tek 1994. godine, a potpuno osamostaljenje knjižnica Gimnazije dočekala je 1998. godine kada Strukovna škola zajedno s knjižnicom preseljava u nekadašnju OŠ Vladimir Nazor. Od toga vremena gimnazijska knjižnica nastavlja samostalno raditi u svom prostoru, sa svojim fondom i knjižničarkom.

Tijekom svojega postojanja knjižnica Gimnazije mijenjala je prostor od manje učionice (od kata do prizemlja) do današnjeg, vrlo ugodnog i funkcionalnog prostora. Tijekom obnove gimnazijske zgrade knjižnica se seli u istočni dio zgrade, a već 1999. godine vraća se u obnovljeni i preuređeni prostor. Danas se prostor školske knjižnice sastoji od prostora za spremište od 6m², prostora za rad s korisnicima (posudba građe, informacijska služba i katalog) od 18m², prostora za smještaj knjižne građe od 32m² te čitaonice (za skupni i pojedinačni rad i uporabu multimedijске građe) od 50m².

Opremu čine namještaj i tehnička oprema. Na početku rada gimnazijske knjižnice, oprema se sastojala od drvenih polica i stola za posudbu knjiga. Kasnije je nabavljen drveni kataložni ormarić sa 7 ladicama i kosim pultom za smještaj knjiga inventara. Osamdesetih godina nabavljene su dvostruke metalne police kojima se i danas koristimo, ormari za referentnu zbirku, školske klupe i stolice za čitaonicu te uredski stol s ladicama za posudbu građe. Nakon obnove zgrade gimnazije, knjižnica je bila opremljena novim pultom za posudbu i informacije, kataložnim ormarićima, policama za stručne časopise, novim velikim stolovima i tapeciranim stolicama za čitaonicu, stolovima za upotrebu računala, radnim stolom za knjižničara i velikim zidnim izložbenim panoom.

Sedamdesetih godina nabavljen je mehanički stroj za potrebe knjižnice, a zatim se tijekom godina opremala sljedećim pomagalima: grafoskop, audiolinija, stroj za kopiranje, dijaprojektor, televizor

i videorekorder. Kako su informacijske potrebe danas drugačije, informatička je oprema više nego potrebna pa je u skladu s potrebama knjižnica dobila i jedno računalo i pisac za stručni rad knjižničara i šest računala i jedan pisac za učenike sa stalnim pristupom internetu i DVD playeri.

Knjižnični je fond od početaka rada gimnazijske knjižnice nastajao na nekoliko načina. Kao što je već spomenuto, podaci iz 1921. godine svjedoče o posebnim propisima vezanim uz prinose učenika za školsku knjižnicu. Fond je nastajao na uobičajene načine: kupnjom, razmjenom, poklonima, otkupom Ministarstva. Otkup Ministarstva može se posebno izdvojiti jer način na koji je funkcionirao između 2003. i 2007. treba spomenuti kao najbolji način popunjavanja knjižničnoga fonda. Iako je u početku Ministarstvo samostalno kupovalo knjige i na taj način obogaćivalo knjižni fonda, kasnije se praksa promijenila pa su školi odobravana sredstva, a škola bi sama kupovala ono što joj je od građe bilo potrebno. Gimnazija, treba istaknuti, samostalno nabavlja najviše građe za knjižnicu.

Najzanimljiviji pokloni koje je knjižnica dobila mogu se vrlo lako pobrojati.

- 1962. knjižnica dobiva poklon od Zavoda za školstvo bivšeg kotara (648 svezaka)

- 1964. pokloni Republičkog savjeta za kulturu

- 1968. pokloni KB-V i Matice hrvatske Zagreb i Nolit iz Beograda

- 1970. poklon Općinskog komiteta Saveza komunista Virovitica, Radničkog sveučilišta u Virovitici, Republičkog fonda za unapređivanje kulturnih djelatnosti te učenika i profesora Gimnazije

- pokloni pojedinaca – bivših gimnazijalaca, Zvonimira Majdaka i Vjekoslava Mikecina

- 1992./93. udžbenici iz njemačke gimnazije u Bergheimu (940 sv.), 20 sv. «Western Slavonia» dar Zapovjedništva 127. brigade

- 1996. godine Swansea Rotary Club, Wales, U. K. posredstvom profesorice engleskog jezika, Branke Pavelić gimnazijskoj knjižnici poklanja veliku zbirku beletristike na engleskom jeziku.

- 1999. svećenik iz Pitomače, M. Mihoković poklanja Enciklopaediu Britannicu

Podjele knjižničnoga fonda na učenički i nastavnički danas nema – on je jedinstven i njime se koriste i učenici i nastavnici. Knjižnični fond sadrži knjižnu građu: obveznu lektiru iz hrvatskoga jezika, literaturu za slobodno čitanje, literaturu na stranim jezicima koji se uče u školi, referentnu zbirku (enciklopedije, rječnike, leksikone, atlase...), stručnu i znanstveno-popularnu literaturu za sva nastavna područja, literaturu iz pedagogije, metodike, te knjižničarstva i informatike. Neknjižnu građu za sva nastavna područja te stručne, znanstveno-popularne i pedagoške časopise.

Obrada fonda vršena je upisivanjem u knjige inventara, pisanjem kataložnih listića i kasnije strojnim pisanjem. Nabavom računala prelazi se na obradu knjižnog fonda u programu Crolist, a potom u MetelWin. Osim samostalnog stručnog unosa podataka treba napomenuti i velike mogućnosti obrade građe kooperativnom katalogizacijom koja zahvaljujući dobroj informatičkoj i informacijskoj infrastrukturi vrlo pouzdano i kvalitetno olakšava posao knjižničara.

*Ministar Strugar u našoj knjižnici
2001. godine*

Knjižničari

1929./30. – 1933./34.

Učiteljska i učenička knjižnica - knjižničar Ljubo Hrdlička, profesor

1934./1935.

a) Učiteljska knjižnica - knjižničar Ljubo Hrdlička, profesor

b) Učenička knjižnica - knjižničar Adalbert Podhraški, suplent

1935./36.

a) Učiteljska knjižnica - knjižničarka Ljerka Češić, profesor

b) Učenička knjižnica - knjižničar Adalbert Podhraški, suplent

1936./1937. – 1937./38.

Učiteljska i učenička knjižnica - knjižničar Svetozar Popović, profesor

1938./1939.

a) Učiteljska knjižnica - knjižničarka Blanka Culek, profesor

b) Učenička knjižnica - knjižničar Svetozar Popović, profesor

1939./1940.

Učiteljska i Učenička knjižnica - knjižničar Ante Moravac, suplent

1941./1942. – 1942./43.

a) Knjižničar škol. knjiga - Franjo Burian, profesor

b) Knjižničar nastavničke i učeničke knjižnice - Vladimir Vujnović, suplent

1943./1944.

Knjižničar nastavničke i učeničke knjižnice - Vladimir Vujnović, suplent

1946./1947.

Knjižničar nastavničke i učeničke knjižnice - Jelena Burić, profesor

1950.

Ljerka Srdoč, profesor

1961./1962.

Zdenka Štimac, knjižničarka

1962./1963. – 1963./1964.

Zdjelar Marija - honorarna knjižničarka

1964./1965. – 1968./1969.

Zdjelar Stjepan - honorarni knjižničar

1969./1970. – 2007.

Zorka Moslavac, knjižničarka

2007.

Josip Strija, prof. i dipl. knjižničar